

מדינת ישראל

רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון

א' טבת התשפ"ג
25 בדצמבר 2022
שה. 535-2022

אל: נותני שירותים פיננסיים

הנדון: טיוטת קובץ שאלות ותשובות

1. בתאריך 14 במארס 2021 פורסם ברשומות צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של נותני שירות בנקס פיננסי ונותני שירותי אשראי למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשפ"א – 2021 (להלן - ה"צו") שנכנס לתחולה ביום 14.11.2021.
2. במסמך זה מפורסמות ההבהרות שניתנו במענה לשאלות שהתקבלו מנותני שירותים פיננסיים בהתייחס ליישום הוראות הצו.
3. מסמך זה כולל גם תשובות לסוגיות חדשות שהתווספו לאורך הזמן.
4. משמעות המונחים בקובץ זה זהה להגדרתם בהוראות הצו.

אלי טובול

סגן בכיר לממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון

העתק:

עמית גל – הממונה(בפועל) על שוק ההון ביטוח וחסכון, רשות שוק ההון ביטוח וחסכון
עו"ד ברוך לוברט - היועץ המשפטי של רשות שוק ההון, רשות שוק ההון ביטוח וחסכון
מר יצחק מלכה - מנהל מחלקת ביקורת שירותים פיננסיים מוסדרים, רשות שוק ההון ביטוח וחסכון

	הגדרות
<p>בסעיף 1 לצו בהגדרת "איש ציבור זר", מה נכלל בהגדרת "תפקיד ציבורי בכיר"?</p>	שאלה 1 :
<p>"תפקיד ציבורי בכיר" הינו תפקיד בעל השפעה מהותית בגופים המחליטים של המדינה לרבות ראש ממשלה, נשיא מדינה, שר, סגן שר, חבר כנסת, ראש רשויות מקומיות, סגן ראש רשות מקומית, רשות שופטת, משטרה, צבא וגופי ביטחון נוספים.</p> <p>מנכ"ל או סמנכ"ל במשרד ממשלתי, בחברות ממשלתיות ובתאגידים סטטוטוריים, בעל תפקיד בכיר בארגונים בין-לאומיים או כל ממלא תפקיד כאמור אף אם תוארו שונה.</p> <p>לעניין תפקיד בכיר בצבא ובמשטרה – תפקיד מדרגה מקבילה לדרגת תת אלוף ומעלה ולעניין קצין משטרה מדרגה מקבילה לדרגת סגן ניצב ומעלה.</p>	תשובה :
<p>מיהו מיופה כח? ומה נדרש לעשות במקרה של ביצוע עסקה ע"י מיופה כח?</p>	שאלה 2 :
<p>בסעיף הגדרות לצו נקבע כי מיופה כוח הוא מי שמקבל השירות ייפה את כוחו לפעול מטעמו, בין אם מקבל השירות הוא יחיד ובין אם לאו.</p> <p>דוגמא למיופה כח: נציג חברת שליחויות או נהג מונית המגיע מטעם מקבל השירות לבצע פעולה בנכס פיננסי.</p> <p>בכל מקרה של מתן שירות ללקוח מסוג תאגיד, בקשת השירות תתבצע ע"י מיופה כח מטעם התאגיד.</p> <p>בכל עסקה שבה מקבל השירות אינו נוכח חלה חובה לזהות ולרשום את פרטי מיופה הכוח המבצע פעולה עבור מקבל השירות, וקבלת העתק מכתב ייפוי הכח ושמירתו.</p> <p>כמו כן במקרים בהם הפעולה עברה את סף הדיווח נדרש לכלול בפרטי הדיווח גם את פרטי מקבל השירות (יחיד או תאגיד) וגם את פרטי מיופה הכח מטעמו.</p>	תשובה : מטעם
	הכר את הלקוח
<p>באלו מקרים נדרש נותן שירותים פיננסיים לבצע הליך "הכר את הלקוח" ?</p>	שאלה 3 :
	רישום פרטי הזיהוי
<p>באלו מקרים נדרש לרשום פרטי זיהוי של לקוח? והאם חובה לצלם ולשמור מסמך זיהוי בכל פעולה?</p>	שאלה 4 :
<p>סעיף 3(א) לצו קובע חובת רישום פרטי זיהוי בכל פעולה ובכל סכום במסגרת פעולות מסוג מתן אשראי ושירות בנכס פיננסי.</p> <p>הרישום צריך להתבצע ע"פ תעודה מזהה מסוג: תעודת זהות, רישיון נהיגה תקף, דרכון, תעודת מסע, תעודת עולה עד 30 יום מיום הנפקתה.</p>	תשובה :

	הגדרות
<p>חובת שמירת המסמך המזהה תחול בכל מקרה שבו נדרש גם הליך אימות (פעולות מול מקבל שירות שאינו מקבל שירות מזדמן).</p>	
	<p>אימות פרטים ודרישת מסמכים</p>
<p>בעת נתינת שירותים פיננסיים ל "תושב האזור", האם ניתן לבצע זיהוי ואימות, כנדרש בסעיפים 3 ו-4 לצו, על פי תעודת זהות או דרכון של הרש"פ?</p>	<p>שאלה 5 :</p>
<p>ניתן לאמת זהות מקבל שירות פיננסי ל-"תושב האזור" על פי תעודת זהות/דרכון שהנפיקה הרש"פ. בנוסף ניתן לזהות תושב אזור גם באמצעות כרטיס מגנטי שהנפיק המנהל האזרחי כאמור בסעיף 4(א)(2) לצו. מסמכים אלו יכולים לשמש כמסמך נוסף לצורך אימות כאמור לעניין תושב חוץ, ככל שמאפשרים השוואת שם, מספר זהות, ומען/תאריך לידה.</p>	<p>תשובה :</p>
	<p>הצהרה על נהנה ובעל שליטה</p>
<p>מהם הדגשים למילוי הצהרה על נהנה ובעל שליטה כנדרש בסעיף 5 לצו?</p>	<p>שאלה 6 :</p>
<p>על נותן השירותים הפיננסיים לקבל ממקבל השירות הצהרה בחתימת מקור אם הוא פועל בעבור עצמו או בעבור נהנה. הצהיר מקבל השירות כי הוא פועל בעבור נהנה, תכלול ההצהרה פרטי כלל הנהנים לרבות שם, מענם ומספר זהותם. נותן השירותים יבהיר למקבל השירות שבכל מקרה של שינוי בנהנים עליהם הוצהר, יש חובת קבלת הצהרה עדכנית. מומלץ לשלב בקרה זו במסגרת ביצוע חובת הבקרה הכללית כאמור בסעיף 10 לצו.</p>	<p>תשובה :</p>

	הגדרות
	דיווח של נותן שירות
<p>על מי מוטלת חובת הדיווח על פעולה רגילה לרשות המוסמכת על העברה מנותן שירות פיננסי אחד בישראל לנותן שירות פיננסי זר באמצעות נותן שירות פיננסי שני בישראל או מנותן שירות פיננסי זר לנותן שירות פיננסי בישראל באמצעות נותן שירות פיננסי שני בישראל?</p>	שאלה 7 :
<p>העברה מנותן שירות פיננסי אחד בישראל לנותן שירות פיננסי זר באמצעות נותן שירות פיננסי שני בישראל צריכה להיות מדווחת על-ידי נותן השירות הפיננסי הישראלי יוזם ההעברה (עבור המעביר שהוא לקוח הקצה). העברה מנותן שירות פיננסי זר לנותן שירות פיננסי בישראל באמצעות נותן שירות פיננסי שני בישראל צריכה להיות מדווחת על ידי נותן השירות הפיננסי הישראלי - מקבל ההעברה (עבור הנעבר שהוא לקוח הקצה). עד כה ההנחיה הייתה שחובת הדיווח על פעולה רגילה, חלה על שני נותני השירות הפיננסי הישראליים מיום פרסום מסמך זה החובה תחול רק על נותן השירות הפיננסי הישראלי יוזם ההעברה/מקבל ההעברה בהתאם לנסיבות המקרה. בנוסף, הנש"פ השני בישראל, ידווח על העברה/קבלת הנכסים הפיננסיים עבור הנש"פ הראשון ואין צורך בדיווח של הנש"פ הראשון עבור פעולה זו מול הנש"פ השני. יובהר כי אין בפטור מדיווח רגיל לפטור מחובת דיווח בלתי רגיל במקרה הצורך.</p>	תשובה :
<p>האם בירור שנעשה על ידי נותן שירות פיננסי מול משטרת ישראל, במסגרת בדיקה מול הרשימה, מחייב דיווח על פעילות בלתי רגילה לרשות לאיסור הלבנת הון?</p>	שאלה 8 :
<p>כן, כל בירור לעניין התאמה מול הרשימה מחייב דיווח לרשות לאיסור הלבנת הון במקביל לחובת הדיווח שנקבעה בסעיף 33(ב) לחוק המאבק בטרור ולסעיף 6(ד) בחוק למניעת הפצה ומימון נשק להשמדה המונית. בדיווח לרשות לאיסור הלבנת הון יש לציין כי בוצע דיווח מקביל מול משטרת ישראל או מול מטה הסנקציות של משרד האוצר ולצרף את ההנחיה שהתקבלה בגין דיווח זה.</p>	תשובה :
<p>האם נדרש לדווח על פעילות יומית מצטברת בסכום של 50,000 ₪ ומעלה או רק בגין פעולה בסכום של 50,000 ₪ ומעלה? האם המרת כספים במטבעות שונים, למשל בשלושה מטבעות בסכום מצטבר העולה על 50,000 ₪ חייבת בדיווח?</p>	שאלה 9 :

	הגדרות
<p>חובת הדיווח נגזרת מהשאלה האם מדובר בפעולה אחת או מספר פעולות שונות. הצו קובע לעניין שירות בנכס פיננסי חובת דיווח על ביצוע פעולה בעבור מקבל שירות בסכום של 50 אש"ח לפחות. כך למשל בקשה להמרת כספים בשלושה מטבעות במסגרת פעולה אחת של הלקוח לפי רישומה במערכות של נותן השירותים הפיננסיים דינה כפעולה אחת לעניין סף הדיווח המתחייב.</p> <p>בפעולה של מתן אשראי מסוג ניכיון שיקים כאשר העסקה כוללת מספר שיקים שסכום כל שיק בנפרד אינו עולה על סף הדיווח אך סכום כלל השיקים שנכללו בפעולה עולה על סף הדיווח יש לדווח בהתאם לסעיף 11(א) לצו.</p> <p>לא קיימת חובת דיווח יומית מצטברת בהתאם לסעיף 11(א) לצו במקרה ומדובר במספר פעולות נפרדות שבוצעו עבור לקוח זהה במהלך יום קלנדרי.</p> <p>אין באמור לעיל כדי לגרוע מהחובה לדווח דיווח בלתי רגיל במקרה הצורך.</p>	תשובה :
<p>כאשר לקוח מבצע עסקה אשר לכאורה כרוכה בעסקה אחרת, לדוגמא, עסקת רכישה מטח והעברת מט"ח לחו"ל /ניכיון שיק והעברתו לחו"ל האם יש לסכום את שתי העסקאות יחד לצורכי דיווח או לדווח כסכום עסקה אחת?</p>	שאלה 10 :
<p>כל פעולה צריכה להיבחן בנפרד לעניין חובת הדיווח בהתאם לסעיף 11(א) לצו, כמו כן יש לוודא שהפעולה מדווחת בהתאם לסוג הפעולה המוגדר בהתאם להנחיות הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור לדיווחי נותני שירות בנכס פיננסי ונותני שירותי אשראי.</p>	תשובה :
<p>כיצד יש לדווח על פעולה רגילה של העברת נכסים פיננסיים שבה מעורב גורם מתפעל (נש"פ א') לגורם הנותן את השירות ללקוח (נש"פ ב')?</p>	שאלה 11 :
<p>במידה ומקבל השירות התקשר לביצוע פעולה של שירות בנכס פיננסי מול נש"פ ב' ונש"פ א' מהווה רק גורם מתפעל לצורך קבלת הנכס הפיננסי והעברתו לנש"פ ב' כל חובות הזיהוי והדיווח יחולו על נש"פ ב' בהקשר של מקבל השירות.</p> <p>בנוסף נש"פ א' ידווח על העברת הנכסים הפיננסיים לנש"פ ב' ואין צורך בדיווח של נש"פ ב' עבור קבלת הנכסים הפיננסיים מנש"פ א'.</p>	תשובה :

	הגדרות
<p>האם חלה חובת דיווח בגין רכיב הריבית שנוצר בפיקדון של מבקש השירות אצל נותן השירות בנכס פיננסי?</p>	שאלה 12 :
<p>ככל שמועברים כספים (קרן+ריבית/ריבית בלבד) מנותן השירותים למקבל השירות ולהיפך יש לדווחם כפי שהועברו בפועל ללא אבחנה האם מדובר בריבית. במידה ומדובר בפעולת זיכוי פנימית במערכת בפיקדון מקבל השירות בגין ריבית – אז לא מדובר בפעולה עבור מקבל השירות כהגדרתה בצו.</p>	תשובה :
<p>האם נותן השירות נדרש לדווח בגין פעולה פנימית בחשבונו של מקבל השירות אצל נותן השירות? לדוגמה :</p> <p>1. בהפקדת כסף מחשבון לקוח לחשבון פיקדון 2. ביצוע פעולות בין חשבון הפיקדון של הלקוח לארנק אלקטרוני של לקוח אחר.</p> <p>האם יש חובת דיווח על פעילות בתוך "חשבון" ללא שכספים אלה נכנסו או יצאו מתוך המערכת הסגורה שגופים אלה מעניקים לטובת פעילות מסחר.</p>	שאלה 13 :
<p>בכל פעולה של החלפת נכס פיננסי מסוג מסוים לנכס פיננסי מסוג אחר עבור אותו לקוח, או בהעברת נכס פיננסי מלקוח אחד ללקוח אחר, חלה חובת דיווח ככל ומדובר בפעולה בסף הדיווח בהתאם לסעיף 11 לצו.</p>	תשובה
<p>בעסקאות בין שני נותני שירותי אשראי על איזה נש"א מוטלת חובת הדיווח?</p>	שאלה 14 :
<p>במקרה של אשראי יש לבחון מי הוא מקבל השירות: לדוגמא נש"א א' צורך אשראי אצל נש"א ב' באמצעות ניכיון משנה של השיקים שקיבל מלקוחותיו. נש"א א' הוא מקבל השירות ונש"א ב' הוא נותן השירות שהעמיד/מימן עבורו את האשראי המבוקש, ולכן במקרה זה חובת הדיווח תחול על נש"א ב' בנוגע לשירות שנתן לנש"א א'.</p>	תשובה :
<p>במערכת הניטור האוטומטית אותר מקרה העומד בקריטריון 'פיצול' לכאורה לגבי פעולות שביצע מקבל השירות, בהתאם לבחינה מול מסמכי הכר את הלקוח והסבר</p>	שאלה 15 :

	הגדרות
<p>שניתן לעסקה נראה כי מדובר בפעילות שהינה במסגרת מהלך העסקים הרגיל של מקבל השירות, האם נדרש להעביר דיווח בלתי רגיל לרשות לאיסור הלבנת הון?</p>	
<p>קביעת קריטריונים כגון סף או סוג פעולה עשויה לסייע לניטור פעולות ולצורך איתור מקרים המצדיקים בחינת העברת דיווח בלתי רגיל לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור ואין מניעה להשתמש בכלים אוטומטיים לשם כך. יחד עם זאת, יש לבצע בקרה ובחינה איכותית של תוצאות הניטור על ידי גורם אנושי אל מול המידע המצוי בידי נותן השירות ביחס לפעולה וביחס להיכרותו עם הלקוח על מנת לוודא שאכן יש עילה, בכל מקרה ומקרה, להעברת דיווח בלתי רגיל לרשות המוסמכת. על נותן השירות לתעד את ממצאי הבחינה שביצע בזמן אמת, בין אם מצא שיש עילה להעביר דיווח לרשות ובין אם לאו, כאמור בחוזר ניהול סיכוני הלבנת הון ומימון טרור אצל נותני שירותים פיננסיים מוסדרים.</p> <p>ככל שנותן השירות הפיננסי בחר להעביר דיווח בלתי רגיל, עליו לעשות כן סמוך ככל שניתן למועד ביצוע הפעולה (או ניסיון לביצוע פעולה) וזאת בהתאם לדגשים בסעיף 20 במסמך זה.</p>	תשובה :
<p>האם רכישת חוב בין נותני שירותי אשראי נחשבת מתן אשראי?</p>	שאלה 16 :
<p>רכישת חוב תחשב כמתן אשראי על ידי הרוכש ומכאן שתחול חובת דיווח צולבת: על מי שנרכש ממנו החוב(הגוף שמוכר) תחול חובת דיווח בגין החזר אשראי, ועל הגוף שרוכש את החוב תחול חובת דיווח – בגין מתן אשראי.</p>	תשובה :
<p>בהתאם להוראות סעיף 11 לצו, כיצד נקבע סף הדיווח ביחס לעסקאות מתן אשראי מסוג ניכיון כרטיס חיוב ?</p>	שאלה 17 :
<p>חובת הדיווח על פעולה רגילה ביחס לעסקה כאמור לעיל, תתייחס לשווי השירות שניתן או לשווי השימוש בכרטיס חיוב בודד, כאשר יש לפרש מונח זה כסך השירות שניתן למקבל השירות (בית העסק) ביחס לאותו כרטיס חיוב או ביחס לאותו לקוח קצה (סך פעילות מצטברת המגיע לכדי סף הדיווח בכרטיס אחד/מספר כרטיסים שונים המשוייכים לאותו לקוח קצה).</p>	תשובה :
<p>האם חלה חובת הדיווח רק במקרה של העברת נכס פיננסי מאל מוסד פיננסי הנמצא במדינה או טריטוריה המנויות בתוספת הראשונה לצו או גם במקרה של פעילות מול מדינות/טריטוריות שאינן מופיעים בתוספת הראשונה לצו אולם מקבל השירות הוא אזרח/תושב של מדינה או טריטוריה המנויות בתוספת הראשונה?</p>	שאלה 18 :

הגדרות	
תשובה :	חובת הדיווח על פעולה רגילה תחול בכל מקרה של פעולה בסכום מעל 5,000 ₪ הכוללת לקוח\עד\כנס פיננסי שמקורם במדינה או טריטוריה מן המנויות בתוספת הראשונה.
שאלה 19 :	האם חלה חובת דיווח על פעולה רגילה במקרה של מתן ערבות? ומה הוא סוג הפעולה שיש לציין בדיווח לרשות המוסמכת?
תשובה :	קיימת חובת דיווח לרשות המוסמכת רק במקרה של מימוש הערבות וסוג הפעולה המדווחת יהיה מתן אשראי.
פרטי דיווח	
שאלה 20 :	אילו פרטים נדרשים להיכלל במסגרת דיווח על פעילות בלתי רגילה ?
תשובה :	נותן שירותים פיננסיים ידווח לרשות המוסמכת על פעילות בלתי רגילה, תוך הבהרה ופירוט סיבת הדיווח, לרבות תיאור הפעולה שבשלה דווח, על נסיבותיה, ובתוך כך הגורמים הקשורים לסיבת הדיווח ואם הם ידועים לגוף המדווח. יש להבהיר את מהות הפעולה החריגה או אופן הפעילות החריגה, ולהבהיר מדוע מדובר בפעולה או בפעילות בלתי רגילה. יש לדווח בהתאם לתבנית המוגדרת בהנחיות הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור לדיווחי נותני שירות בנכס פיננסי ונותני שירותי אשראי באופן מקוון והדגשים הנוספים בהנחיות הדיווח.
שונות	
שאלה 21 :	האם פעילות של מתן אשראי כנגד פיקדון מחייבת דיווח ב"ר?
תשובה :	סעיף 11 (ב) לתוספת הרביעית לצו קובע כתבחין פעילות חסרת היגיון עסקי או כלכלי. עסקאות בהן ניתן אשראי כנגד פיקדון הן בעלות סיכון גבוה בכל הקשור לנושא איסור הלבנת הון. כאשר המפקיד ומקבל האשראי הם אותה ישות או במקרים בהם מדובר בישויות קשורות כדוגמת: חברות אחיות, בעל שליטה וחברה בשליטתו, מקבל שירות ונהנה על נותן השירות הפיננסי להשתכנע כי יש היגיון כלכלי בביצוע העסקה, ובהעדר היגיון שכזה עליו לבחון את הצורך בדיווח בלתי רגיל לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור על פעולות מסוג זה.

<p>האם ניתן לסווג פעילות מסוימת של לקוח כלקוח בסיכון גבוה ופעילות אחרת כפעילות רגילה?</p>	<p>שאלה 22 :</p>
<p>ככלל – לא; כל הפעולות המבוצעות עבור לקוח שהוגדר כלקוח בסיכון גבוה, יטופלו על-ידי נותן השירותים הפיננסיים ככאלו. עם זאת ככל שהאחראי לאיסור הלבנת הון מצא כי קיימת הצדקה שבמקרים מסוימים יחול סיווג שונה, אזי רשאי לעשות כן מטעמים שתועדו בכתב נכון ליום ההחלטה.</p>	<p>תשובה:</p>